



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16319

Tarih : 06.02.2026

10/3722

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Depremın üzerinden geçen üç yıla rağmen Diyarbakır'da yıkımı yapılmamış ağır hasarlı yapıların yıkım süreçlerini akamete uğratan sorumluların tespit edilmesi, kentin yapı stoğunun afetlere dayanıklı hale getirilmesini engelleyen hukuki, bürokratik ve finansal faktörlerin saptanması ile başta Bağlar ilçesi gibi yüksek riskli alanlarda kentsel dönüşüm süreçlerinin tıkanmasına yol açan merkezi hükümetten kaynaklanan sebeplerin tüm boyutlarıyla araştırılarak halkın can ve mal güvenliğini koruyacak çözüm yollarının tespit edilmesi amaçlarıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Ceylan AKÇA CUPOLO

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'nin en önemli 2 fay zonundan biri olan Doğu Anadolu fay hattı üzerinde bulunan **Diyarbakır'ın depremle ağır imtihanına, maalesef yaşayan tüm nesilleri şahittir.** Kasım 1934'te 6.4 şiddetiyle, Eylül 1975'te 6,9 şiddetiyle, Şubat 2007'de 5,9 şiddetiyle, Şubat 2023'te 7,7 şiddetiyle periodik olarak sarsılan Diyarbakır; anılan depremlerin hemen hepsinde kayıplar vermiş, yüzlerce-binlerce yapı yıkımları yaşamıştır. **Kentte yaşayan en yaşlı kişiden tutun da üç yaşındaki çocuğa kadar herkesin bildiği Diyarbakır'ın deprem gerçekliğine, görüldüğü kadarıyla gözünü kapatan yegane mekanizma "hükümet" olmuştur. Üstelik bu görmezden geliş, devletin kendi resmi raporlarına rağmen sürdürülmektedir.** Nitekim 2021'de yayınlanan Diyarbakır İl Afet Risk Azaltma Planı'ndaki ifadelerle *"Diyarbakır İli; Türkiye Deprem Tehlike Haritası'nda En Büyük Yer İvmesi (g) = 0,2-0,3 arasında belirlenen alanda kalmaktadır... Kuzey İlçeleri 18.04.1996 tarih ve 96/8109 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen Türkiye Deprem Bölgeleri Haritasında 1. Derece deprem bölgesi içinde yer almaktadır... Özellikle Çermik, Çüngüş, Ergani, Hani, Lice, Dicle, Kulp, Hazro ve Silvan ilçeleri çok ciddi deprem tehlikesi altındadır... Deprem Risk Analizi Çıktısı için oluşturulan en kötü senaryonun Nisan ayında 7.2 şiddetinde bir depremin olması sebebiyle İlimizin Lice, Kulp, Hani ilçelerinde deprem etkili zemin ve eğim koşulları ile beraber deprem tetikli heyelanlar meydana geleceği, mühendislik hizmeti görmemiş ve belediye kontrolü dışında yapılan yapıların yıkılacağı, Dicle barajının hasar görebileceği, yerüstü ve yeraltında bulunan karayolu, demiryolu, enerji nakil hatları, köprü viyadükleri, üstgeçitler, altgeçitler, doğal gaz, elektrik, su, kanalizasyon vb alt yapı tesislerinin zarar görebileceği, ormanlık alanlardan geçen enerji nakil hatları nedeniyle orman yangınlarının olabileceği öngörülmüştür.... Kent yapı stoğu olarak en kötü durumda olan bölgelerin başında eski Bağlar denilen bölgenin geldiği bilinmekte..... Özellikle Kaynaratepe, Yunusemre, Fatih, Muradiye, Körhat ve Alipınar mahallesinin kuzey bölümünde 15 metrelik ana ulaşım aksları dışında, cankurtaran, itfaiye vb. araçların girmekte zorlandığı dar sokaklar üzerinde yapılan çok katlı konutlardan oluşan, fiziki çevre kalitesi yönünden son derece yetersiz konut bölgeleri oluşmuş....Kayapınar İlçesinin yapı stoğu incelendiğinde Peyas ve Huzurevleri Mahallesi'nin bir kısmında yetersiz, sağlıklı ve mühendislik hizmeti almamış yapıların yoğunlaştığını görmekteyiz."* denilerek tüm riskler tek tek kayıt altına alınmıştır.

Söz konusu depremlerin yaşandığı son 92 yılda 60 hükümet değiştiği halde **Deprem Kenti Diyarbakır'da değil önleyici politikalar hayata geçirmek, hala daha krize müdahalede neredeyse bir arpa boyu yol alınmadığını görmek için büyük Lice depremine bakmak yeterlidir.** 51 yıl önce yaşanan ve sadece 23 saniye sürdüğü halde 2.385 kişinin yaşamını yitirmesine, 8.149 binanın hasar alarak yıkılmasına sebep olan büyük Lice depreminde afetle mücadelenin ve yapılan yardımların yetersizliği yurttaşları canından bezdirmiş, Lice'den kent merkezine kadar olan 90 kilometrelik bir yürüyüş protestosuna sebep olmuştur.

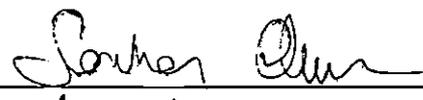
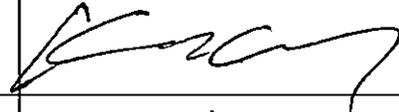
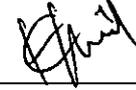
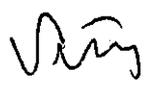
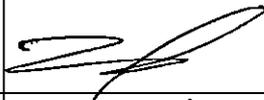
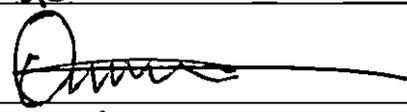
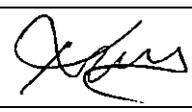
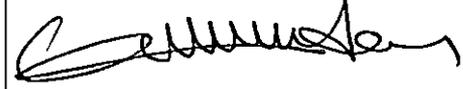
Diyarbakır İl Afet Risk Azaltma Planı'ndaki çarpıcı uyarılar ve "en kötü senaryo" öngörülleri raflarda tozlanırken; en kötü senaryo 6 Şubat 2023'te meydana gelen 7.7 ve 7.6 şiddetlerindeki depremlerle yaşanmıştır. Bu depremlerde sadece Diyarbakır'da 414 kişinin yaşamını yitirmesine, 1'i boş olmak üzere 7 binanın (Galeria, Hisami, Dünder, Serin2, Yoldaş, Sözel apartmanları) deprem esnasında yıkılmasına; 5.459 binanın ağır, 2.828 binanın orta ve 32.652 binanın da az hasar almasına sebep olmuştur. Deprem salt can ve mal kaybına

ve akabinde devasa bir evsizlik dalgasına sebep olmamış; ancak yine hükümetin afetle mücadelede yetersizliği/yavaşlığı nedeniyle; metruk hale dönüşen bu hasarlı yapılar uyuşturucu kullanımı, fuhuş ve diğer yasa dışı faaliyetlerin merkezi haline dönüşerek toplum güvenliğini yok etmiş; 14 Ekim 2025'te Şeyh Şamil Mahallesi 621'inci sokakta yıkımı yapılmamış ağır hasarlı bir binada 43 yaşında bir yurttaşın yaşamını almış; **Bağlar ilçesindeki Mevlana Halit, Şeyh Şamil, Yunus Emre, 5 Nisan mahalleri ile Kayapınar ilçesindeki Huzurevleri mahallesindeki üç yıl sonra dahi yıkımı yapılmamış ağır hasarlı yapıların varlığıyla mahalle sakinlerinin yaşamına kastetmiştir/kastetmektedir.**

Depremin yarattığı hasara ilişkin verdiğim onlarca önergeye Cumhurbaşkanı Yardımcısı "görev ve yetki alanı"ma girmiyor diyerek, Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı "yıkım ve enkaz kaldırma çalışmaları 7269 sayılı sayılı Kanununun 13. Maddesi kapsamında ilgili Valilikçe yürütülür" diyerek, İçişleri Bakanlığı ise cevap vermeyerek, ancak Bakanlığın cevap vermeyeşine dair ısrarlı önergelerime ise tek cümleyle "Türkiye Afet Müdahale Planı ve il risk azaltma planları çerçevesinde çalışmalar devam etmektedir" diyerek halkın can güvenliği konusunu oyun topu gibi birbirlerine atmıştır.

Sonuç olarak; yurttaşların 90 yıllık deprem hafızası diriyken, Diyarbakır'ın jeolojik gerçeği ve devletin kendi hazırladığı risk raporları ortadayken, Diyarbakır'ı yıkılmayı bekleyen ağır hasarlı binalarla baş başa bırakmak; ana akslar dışında müdahale araçlarının giremeyeceği-yapı stoğunun %80'inin riskli olduğu ve yaklaşık yarım milyon nüfusun yaşadığı koca bir ilçede acil toplanma alanı dahi bulunmayan mahallelere sahip olan Bağlar'ı, "Afet, Kentsel Dönüşüm ve Göç Perspektifinden Eski Bağlar'ın Geleceği Çalıştayı-Ekim 2025" çıktılarına uygun olarak derhal kentsel dönüşüme sokacak merkezi politikalar yaratmamak bir yönetim zafiyetinin çok ötesindedir. **60 adet hükümet boyunca değişmeyen bu müdahalesizlik kültürü, siyasi iradenin Diyarbakır halkının yaşam hakkını öncelikleri arasına almadığını, insan hayatını 'görev ve yetki' tartışmalarına feda ettiğini açıkça göstermektedir.**

Depremin üzerinden geçen üç yıla rağmen Diyarbakır'da yıkımı yapılmamış ağır hasarlı yapıların yıkım süreçlerini akamete uğratan sorumluların tespit edilmesi, kentin yapı stoğunun afetlere dayanıklı hale getirilmesini engelleyen hukuki, bürokratik ve finansal faktörlerin saptanması ile başta Bağlar ilçesi gibi yüksek riskli alanlarda kentsel dönüşüm süreçlerinin tıkanmasına yol açan merkezi hükümetten kaynaklanan sebeplerin tüm boyutlarıyla araştırılarak halkın can ve mal güvenliğini koruyacak çözüm yollarının tespit edilmesi amaçlarıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

| | | | |
|----|----------------------|------------|--|
| 1 | MERAL DANIŞ BEŞTAŞ | ERZURUM |  |
| 2 | ÇİÇEK OTLU | İSTANBUL |  |
| 3 | HAKKI SARUHAN OLUÇ | ANTALYA |  |
| 4 | HALİDE TÜRKOĞLU | DİYARBAKIR |  |
| 5 | ÖZGÜL SAKİ | İSTANBUL |  |
| 6 | AYŞEGÜL DOĞAN | ŞIRNAK |  |
| 7 | MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ | BATMAN |  |
| 8 | ZÜLKÜF UÇAR | VAN |  |
| 9 | KAMURAN TANHAN | MARDİN |  |
| 10 | HÜSEYİN OLAN | BİTLİS |  |
| 11 | SEVİLAY ÇELENK ÖZEN | DİYARBAKIR |  |
| 12 | YILMAZ HUN | İĞDIR |  |
| 13 | ÖZNUR BARTİN | HAKKARİ |  |
| 14 | ÖMER ÖCALAN | ŞANLIURFA |  |
| 15 | NEJLA DEMİR | AĞRI |  |
| 16 | FERİT ŞENYAŞAR | ŞANLIURFA |  |
| 18 | İBRAHİM AKIN | İZMİR |  |
| 19 | KEZBAN KONUKÇU | İSTANBUL |  |
| 20 | MAHMUT DİNDAR | VAN |  |